

Urszula Nowicka

Kollokwium habilitacyjne ks. dr. Tomasza Rakoczego

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 54/1-2, 499-501

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

2) **Gazetka zdjęciowa** – w Gablocie przed Dziekanatem WPK: Katarzyna Dzieszkowska, Agata Szafrąńska – studentki III roku WPK UKSW i ks. Jarosław Sokołowski;

3) **Katalog zdjęć z wyjazdu** na CD DVD do strony internetowej WPK UKSW: Piotr Sulich – absolwent WPK UKSW i ks. Jarosław Sokołowski.

Na pewno nieskromnie jest to podkreślać, ale niemalże tradycyjnie już obecny nasz wyjazd był bardzo udany, a jego uczestnicy już we Włoszech snuli plany zorganizowania w przyszłości podobnej podróży z naszej Uczelni w inne ciekawe i warte odwiedzenia miejsca w Europie.

*ks. Jarosław Sokołowski
Sylvia Marchewa
Marta Kita*

KOLOKWIUM HABILITACYJNE KS. DR. TOMASZA RAKOCZEGO

Dnia 14 grudnia 2010 r. na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyło się kolokwium habilitacyjne ks. dr Tomasza Rakoczego, kapłana diecezji gnieźnieńskiej, sędziego diecezjalnego w Trybunale Metropolitalnym w Gnieźnie.

Podstawę przewodu habilitacyjnego stanowiła rozprawa pt. *Publiczne stowarzyszenia wiernych w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 roku*, Gniezno 2010, ss. 426. Recenzentami rozprawy byli: ks. prof. dr hab. Wiesław Wenz (PWT Wrocław), ks. prof. UPJPII dr hab. Tomasz Rozkrut, ks. prof. KUL dr hab. Mirosław Sitarz oraz ks. prof. UKSW dr hab. Tomasz Gałkowski. Kolokwium habilitacyjnemu przewodniczył Dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW – ks. prof. UKSW dr hab. Józef Wroceński.

Zgodnie z kan. 215 KPK *wierni mają prawo swobodnego zakładania stowarzyszeń i kierowania nimi dla celów miłości lub pobożności albo dla ożywiania chrześcijańskiego powołania w świecie, a także odbywania zebrań dla wspólnego osiągnięcia tych celów*. Prawo do stowarzyszania się jest jednym z praw fundamentalnych, zaś w jego realizacji wierni mogą zakładać stowarzyszenia publiczne (gdy podejmują cele hierarchii, działając w jej imieniu i w drodze misji od niej otrzymanej) oraz prywatne (gdy realizują cele leżące w ich własnej kompetencji i wykonują je we własnym imieniu).

Rozprawa habilitacyjna ks. dr Tomasza Rakoczego jest próbą analizy stowarzyszeń publicznych w Kościele. Składa się ze: wstępu (ss. 5-12), trzech części podzielonych

na rozdziały, punkty i podpunkty (ss. 13-390), zakończenia (ss. 391-398), wykazu skrótów (ss. 399-400), bibliografii (ss. 401-412) oraz spisu treści (ss. 413-425).

We wstępie dysertacji jej Autor wyjaśnia istnienie dwóch fenomenów, którym zawdzięcza się istnienie i unormowanie stowarzyszeń publicznych, a mianowicie: uznanie prawa wiernych do stowarzyszania się oraz sposób realizacji tego uprawnienia w prawie publicznym Kościoła. Współudział tych dwóch elementów stanowi istotę publicznych stowarzyszeń wiernych, których podstawy doktrynalne dał Sobór Watykański II. Jego dokumenty stanowią jedno z podstawowych źródeł wykorzystanych w pracy, oczywiście obok fundamentalnych w tym zakresie norm Kodeksu Prawa Kanonicznego i innych źródeł, które Autor wskazuje we wstępie rozprawy. W relacji z nimi pozostaje także określony zakres merytoryczny rozprawy, a także wskazane metody, jakimi ks. dr Tomasz Rakoczy posłużył się przy realizacji tematu. Istotne jest także wskazanie stanu badań w przedmiotowej dziedzinie, okazuje się bowiem, że przedstawiona monografia jest pierwszą, nie tylko na rynku polskim, ale także międzynarodowym, analizującą tak szczegółowo zagadnienie stowarzyszeń publicznych.

Część pierwsza rozprawy (ss. 13-78) poświęcona została *Kształtowaniu się prawa wiernych do stowarzyszania się*. Składa się ona z dwóch rozdziałów i – jak wskazuje jej nazwa – dotyczy zagadnień przede wszystkim historycznych; ale nie tylko. Rozdział pierwszy obejmuje swym zakresem okres od początków chrześcijaństwa do KPK 1917; ale już rozdział drugi to wskazania doktrynalne Soboru Watykańskiego II i ich aplikacja w KPK 1983. Stąd też – wedle słów jej Autora – najpierw należało ukazać sposób, w jaki wierni wyrażali swoje uprawnienie, o którym mowa, w jakich formach je podejmowali oraz jak hierarchia Kościoła odpowiadała na tworzącą się, oddolną inicjatywę wiernych. Następnie Autor omawia takie zagadnienia jak uznanie prawa wiernych do stowarzyszania się, podmiot tego prawa, jego fundamentalizm w życiu wiernych, ograniczenia, jakim podlega oraz przedmiot uprawnienia wiernych – pojęcie stowarzyszenia w ogólności.

Druga część dysertacji (ss. 79-135) zatytułowana została *Stowarzyszenia publiczne wiernych jako struktury prawa publicznego*. Oznacza to, że konsekwentnie do dwóch fenomenów – filarów stowarzyszeń publicznych, o których była mowa powyżej, część druga dotyczy właśnie owego drugiego elementu – kształtowania się idei prawa publicznego w kanonistyce. Podzielona została na trzy rozdziały, które dotyczą kolejno historii podziału na prawo publiczne i prywatne w Kościele, racji utworzenia stowarzyszeń publicznych (racji zarówno pozytywnych, jak i negatywnych) oraz poszczególnych, kanonicznych kategorii stowarzyszeń publicznych.

Część trzecia dysertacji, zdecydowanie najdłuższa (ss. 137-390), stanowi analizę struktury i funkcjonowania stowarzyszeń publicznych. Podzielona została na sześć

obszernie rozbudowanych rozdziałów, w których poruszone zostały zagadnienia: elementów konstytutywnych stowarzyszenia publicznego (erekcja, misja, działalność w imieniu Kościoła i cele stowarzyszeń publicznych); rodzajów stowarzyszeń publicznych znanych prawu kanonicznemu (stowarzyszenia duchownych, a także ich szczególny rodzaj: stowarzyszenia kleryckie, stowarzyszenia wiernych uczestniczących w duchu instytutu zakonnego oraz stowarzyszenia świeckich); członków stowarzyszeń (wstąpienie do stowarzyszenia, status prawny członków, ich wydalenie, członkowie – niekatolicy); zarządu; roli zwierzchniej hierarchii kościelnej oraz zasad funkcjonowania stowarzyszeń publicznych (w tym autonomia, statuty i zarząd dobrami doczesnymi).

Zakończenie rozprawy, złożone z osiemnastu punktów, stanowi niejako podsumowanie, streszczenie, zbiór wniosków oraz refleksji związanych z jej problematyką. Całościowa analiza zagadnienia pozwoliła Autorowi na wypracowanie definicji stowarzyszenia publicznego, której – jak zauważa Autor – przynajmniej w sposób całościowy brak zarówno w prawie, jak również w doktrynie. Ta próba definicji, kończąca rozprawę, stanowi jakby kwintesencję całej przeprowadzonej analizy.

Recenzenci rozprawy habilitacyjnej ks. dr Tomasza Rakoczego zgodnie ocenili, że Autor dobrze i wiernie zrealizował swe zamierzenia badawcze, poddał wnikliwej analizie teksty pastoralne i normatywne udowadniając, że potrafi właściwie je interpretować, umiejętnie korzysta z osiągnięć doktryny, a jednocześnie, analizując zagadnienia, potrafi zająć własne stanowisko, proponować rozwiązania i wyciągać wnioski.

Rada Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW, biorąc pod uwagę pozytywną ocenę rozprawy habilitacyjnej i całego dorobku naukowego Habilitanta oraz wynik kolokwium habilitacyjnego, podjęła uchwałę w sprawie nadania ks. dr Tomaszowi Rakoczemu stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

Urszula Nowicka

DOKTORAT KS. ADAMA PAWŁASZCZYKA

Dnia 26 października 2010 r. na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej ks. mgr Adama Pawłaszczyka, absolwenta studiów zaocznych wyżej wymienionego Wydziału, pomocniczego wikariusza sądowego Trybunału Metropolitalnego w Katowicach. Doktorant przedstawił Radzie Wydziału rozprawę zatytułowaną *Prawo małżonków do zaskarżenia ważności małżeństwa a ochrona małżeństwa w kano-*